مولانا نجم الدین آخند زاده
د «النجم» په هنداره کښې

د «النجم» مؤسس دکتور سعید افغانی

دیزاین: الحاج سلیم عابد پیمان سویدن

Ketabton.com

لیکنه او ټولوونه

امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه : **امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني «**

تايپ او ديزاين: عزيز« سعيدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو څيړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوريت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوريت سفارت، فرهنګي څانګه

نيټه: (د وري ۳۰) د 1396 لېږديز لمريز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړی: يو سل او ديارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څیړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعیدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیز پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـيکـنـه او ټولـونه:
امـيـن الـديـن « سـعـيـدي- سعيدافغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څيړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير– جرمني

سـريـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتيژيکو څيړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې يو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شيخ ملا نجم الدين «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند ليک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدين اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مينه والو ته يې وړاندې کوم .

د النجم جريده، هغه قلمي جريده ده چې پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بيا مدير وه ، تأسيس او خپره شوه او په دريمه ګڼه کې داسې وليکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بيا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جريدې چې يواځنې اصل يې زمونږ په اختيار کې دی، او د را ټولولو، تهيه ، ترتيب او نشر کارونه يې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکميله کړه، او په ډيرې مينې يې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د يادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو ليکوال او ملي شخصيت محترم پروفيسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څيړندوی حبيب الله «رفيع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د يادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » چې د اسلام مبارک دين او د سولې، ښه تفاهم او دخير او سلم لپاره يې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دايمي سعادت هيله کوم.

امين يا رب العالمين
امين الدين « سعيدي ـ سعيد افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر مياشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

گران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »
د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.

ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.

ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلَّ .

ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!

د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړی) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.

کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر مېنځ مو روابط ټېنګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جریدې تأسیس   د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را   په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې .
همداسې وشوو.

د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »

په دریمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))

د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انګليسانو د استعمار په مقابل کې جنګيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څيړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامين او د ننګرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څيړنيز کنفرانس په ترڅ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چليدو، کاميابيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملګری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لياري ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څېړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څېړنو او خپرونو برياليتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بَست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه
د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهء عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » ځیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي ځیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډیره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروابناد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .

ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمی مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دځیړنو تاداو په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښنود:
کله چې مولوي سعید افغاني په کال (۱۳۳۷ لیږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.
ددې جریدې لومړی ګڼه د ۱۳۳۷ هجري شمسي کال دمیزان په ۳۰ مه نیټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.
مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (۱۳۳۷ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (۲۱) نیټه خپره شوه ، داسې ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندې غواړم چې د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

۱ـ د ده *اجمالي پېژندنه:*

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «۱» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.
دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحداتو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.
دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائې په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.
ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ۱۳۲۰ یا ۱۳۲۱ هجری قمری » کال ؤ چه د اجل داعې ته ئی لبیک وویلې.
په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ۱۳۲۰ » لیږدیز لمریز کال دی .
د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځاى دی «۲»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

۲ـ د ده تفصيلی پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لانده ډول سره ئې وپيژنو :

۱ ـ د ده عمر او حيات او قواره
۲ـ د ده هويت قوم او نسب
۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصيل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين
۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دی چه د داسې يو لوی شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيږي او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زمونږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسيده مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زمونږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه يوازی د ده د فوت تأريخ ښيې چه په (۱۳۲۰) او يا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوی په وجه نحيف شوی ، حتی چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جږ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښې يو داسی اور او تپش او حرکت موجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وويلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جړوبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې ځه موده تيره کړې او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې ځه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه دري ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم گر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مگر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات گرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میرا ، او حساب او تصوف ... .

النجم گڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښې ده ، معلو میږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښې د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننگرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایویونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړې او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مگر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز گاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مگر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» . مگر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم گڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵_ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـڅې صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسړ تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله ګرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پيژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سړ زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپيژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدين اخند زاده صاحب حقيقي عالم، په دې خبره ښه پوهيده چه څنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډير تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستينو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدين اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخيال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خيال ؤ.

څوک په دی عقيده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپين څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پيدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسيله نور خلک تهديد ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کـوم!! او داسې داسې خيال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقيقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

بايد ووايم چې: نجم الدين آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پـوه خلک هـم وه. د هغوی د خـدمتونو اندازه مونږ سر شته. اميد دی چه د هغـوی د کارنامو تذکری باندې آينده تماس و نيسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(١) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدين اخندزاده صاحب دنوم په هکله ليکي:

« ما د سر محقق مولویؒ محمد اکبر معتمد شينواری څخه څو څو ځلی اوريدلی دي چه هغه به ماته ويل: چې ما د شينوار و صوفي صاحب نه اوريدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدير) دی، مګر د علم ، رو حانيت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدين) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دين ستوری) کيږی. سعيد افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وايي. آ. سعيدی

دشينوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډيرو غزاګانو کښې يې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدين) ليکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ١٣٨٧ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(٢) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعيد سعيدی مجددي عليه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ١٣٥٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاڼیو په اګام کښې حق ته رسیدلی.   هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید   او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوهٔ سالکان پیشوای پیر وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بینم
شب چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
سنهٔ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چــونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنهٔ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم   په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نږدې خپلوان پوره معلوم ندي مګر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نږدې خپلوان ډیر نه در لودل.

(مأخذ: دننګر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه ګڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نيټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرګولي دمیاشتې په (٣ او ٤ نیټه) کال ١٣٣٩ لېږدیز - لمریز د ننګرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) ګڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنیی ؤ او بیا د هغه ځای څنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په بړو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د بټخاک حضرت صاحب:

دبټ خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسینګی په منطقه کشی وفات شوی) چې یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنګه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر ګران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنګه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنګر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنګر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې خښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په مملّه کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او روحاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چې یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلیې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښې دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په ربښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ريښتيا طلب ديار كه
په ملوينو [1] كې به تل صفت ديار كه
ذكر او فكر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت كې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون كه په فكرت
ولی بويه چې كامل پيروي فرزنده
راه بلدوي كامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هيڅكله
او كه نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دی خبر شه په دا مضمونه
كه خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
كه سيد، آخونزاده كاريې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف كاندي كارونه
په فريب سره يې رد كړه عالمونه
كل عالم وته معلوم دی له كتابه
دابيان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دی
كامل پير دی د هر چا په دا يقين دی

په كتاب كې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړی مقام، كامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دكامل پير ارشد او نور .

خو په ټول كتاب كې دبحثونو په ترڅ كې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې ځو نمونې يې دادي :

رارسيږه دهډې پيره كامله
نن مې فكر نه چليږي يم بيدله
نن مې فكر نه جليږي يم په غم كې
تل بهږيږم دواړه سترګې مې په غم كې
تل ژړيږم دواړه سترګی مې په نم كې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت كړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهدې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهدې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډیر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنگ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرگندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لوړینې څخه یې په ځانگړې توگه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملگری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترگي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیړنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننگرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او گرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په ځواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلوېښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په ځواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوڅلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروابناد نجم الدین آخونزاده څیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

گــرانــو لوستونکو :
خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار (۱) سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تــلـی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم خــتــم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنگه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننگرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنگر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنگر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنگر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد گرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انگلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاگانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جرووبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انگلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انگلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د ورورې روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت څينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پریښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څیړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر–جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com برېښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

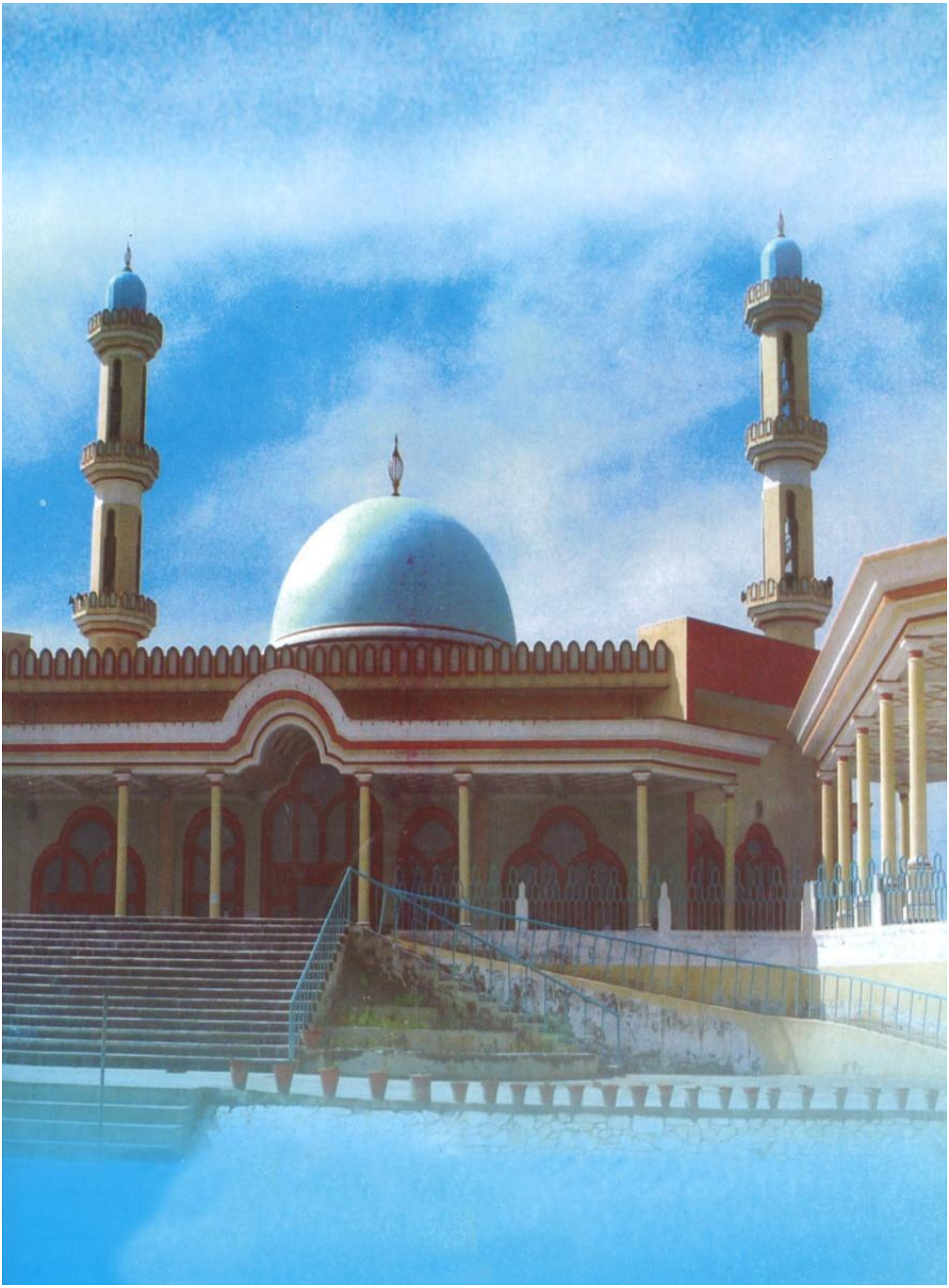

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» ددولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بی د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

«داخبار د مدرسی جریانات بیني او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبر ونی کوی»
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبی او د لاس
د ضرر نه ئی مسلمان ساتلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام»

«سعید افغانی»

دالله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی . دکامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی د جزاء او حساب د ورځی مالك دی ثوخلک وایو چه یوازی تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو تمو نږ ته سمه لیار و ښیه دهغو خلکو لیار چه پرزد ینه دی پری کړی نه دهغو لیار چه ستا دغضب لاندی راغلی او نه دهغو کسانو لیار چه بی لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم اما بعد

دخلکو خدمت تربیه او یوه لوی دی که خلك پوه شی هرڅه کیږی د پوهو او هم مسئولیت ډیر دی چه په ژبه او قلم سره دخلکو دپوه کولو خدمت په پوره پاك نیت تر سره کړی . د نجم المدارس مدرسه چه دمرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترڅنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی . دغه مدرسه دده دصالح خوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی دغه رشد ته رسیدلی چه دژبی او قلم په ذریعه دخلکو خیر او فلاح دپاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی . هم دوطن په منابرو او مجالسو په اخبا رونو او مجلو علی الخصوص دننګرهار په ورځ پاڼه کښی دمدرسی دمنسو بینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» داخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو مینځ ته راغله دا اخبار به یوازی دمدرسی په ګډ ارشادتو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسایلو متعلق خبرونی کوی او س به سم دستی په اوه ورځو کښی یوځل دچارشنبی په ورځ بی د رخصتی ورځو قلمی څو نسخی د مدرسی دپاره نشریږی امید دی چه آینده به دوسایلو د تکیل په صورت دعامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او دد یغ نی مونږ به دغه کار کښی دامید واری اندازه هغه چا سره لرو څو مره چه مونږ نه دکار او خدمت اراده او ارزولری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی دمدرسی دعلماؤ له خوا دپاکستان دحکومت اوضاعو باندی چه په هغه ملك کښی ئی نظامی حکومت روان کړی دوزیرانو او مشرانو بندیانول او دخلکو په اختناقو لو بحث دی تاسف او دخور شینی اظهار وشو . دا وضعیت ئی ددنیا داسلام او باتوموجب دپاکستان دمسلمانو خلکو دپاره ئی دکوم بل ځای په تحریك حا دثه و بلله .

«سره میاشت»

مونږ خلکو ته دسری میاشتی دمؤسسی تقویه داسلامی لیاره ښونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه دنجم زبلو دپاره به دغه مؤسسه دمعاونت لاس ورکړی

«دمعلم دورځی په متعلق»

په نجم المدارس کښی ډیوهنی د وزارت دغه اقدام ته ښه هرکلی وشو وویل شول چه دمعلم داهمیت او قدردانی په وجه به دافغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو ددغه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

« هیله » بناغلی «حضرتخان»

زه ددی اخبار پر متلق دقا درلود نا ذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعی دفایدی اودرښتی سعادت له پاره ئی وسیله وګرځوی موټر دمدرسی منسو بینو دپاره خومره چه دی پانی سره په زړونو کښی علاقه او محبت اودلچسپی لرک هغومره دخدمت توفیق هم غواړو. دلوستونکو شوق اوذوق دی د دوی دراستفادی موجب دنورو د پاره دی دښو لیارښوونی اساس شی.

« ژبه او لاس » «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په اړخونو کښی دلوړه پام لرنی وړ ده دژبی او لاس حرکت باید ادراه شی دکار او خیر و ښه او بد ترخه او خوږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » «پاچاخان»

پښتون قام ښه قام دی یا د چېرزما قام دی ځکه ما تر ښه ښکاری ددنیا دحوا دنو مقابله دیره ښه کولی شی هرراز سختیو ته ودریږی لوټ یک ماشین او غیر هرمصیبت تو ټکیږی خو دیره پیسو ته نرشی ټیکیدی.

« تقدیر » مولوی عبدالمجید «حمیدی» مدرس

تقدیر تول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کا ئی خفگانونه له مینځه باسی. تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید وادی ساحی ته ئی راباسی کم سړی دپیر ثروت او غنا خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرورنه په خنګیږی اوکه بیا دپیرو تکلیفونو او مشقتونو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی اودتقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وکړو چه ته هغه آدم ئی چه دستا په ګناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما دپیدا ایښت نه څو کاله دمخه پید او ؟ هغوورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیائی وویل چه تورات کښی داسی نه وُ لیکل شوی چه آدم به داسی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار دتقدیر حکمت وُ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« دتقدیر ګناه نه ده » «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضاؤ لرو وسائل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو دتقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نګاه » مولوی احمدګل «مدرس»

« دنبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستا سو دکار او عمل محصول وی که دحضرت مصطفی «ص» ژوندانه ته ځیرشو اودسیرو او احادیثو کتا بونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ورمخ کیږی دمحمد (ص) او صحابه وُ تجارتونه دستار ۴

۴ مخ په پاتو کښی ثبت دی دمصطفی (ص) دلوړو عادا تو او خصوصیاتو نه دا وُ چه اکثر به ئی خپل کارونه پر خپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول. هر قسم روا کار چه ورپه مخ کیده بی دکوم عیب او عار نه ئی ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښی دمشا ورښودکو دکارونه هم انجا مول. هغه چه مشاغل ئی کم وی کولی شی چه دنورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف وُ دده نه داسی وضعیت دکار او دخلکو سره دکمال علاقمندی ښه بیل کیږی

« توکل » مولوی عبدالشافی « مدرس »

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه داچه څه نه کړو شوی تا سته لیو او داپو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیږ دی که دتدبیر او مشوری نه کار او خستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی اوکه فرضاً نا کام شی مسئولیت ئی ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت دفتوکل علی الله امرکړی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسا ئلو کښی دمدرسی نه پوښتنه وکړی که ددفعی او دجرحی په مقصد نه وی مدرسه به د نجم المدارس دعلماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب ورکوی.

« دی اخبار دپاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

مرستیال «حضرت خان» د دویم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښي

پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې دریځه دوره خوره

چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسي جریانات نشر او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونه کوي

«مونږ» «سعید افغانی»

مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون او مسلمان او وحدت او امر ته ... او د ... ساتو

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال»

«د مدرسي په انجمن کښي اوریدل شوي»

«سعید افغانی»

که څه ای کول سبز کال د مدرسي د خدمت د پاره زما خیال دا دی ۱ که د مدرسي تعمیر دیلیوته تر در سونو پوري پول شوي وتړل شي ۲ که د کتابخانې ته د استفادې د پاره او د اخبار او جرائدو نه په هغه کتابخانه کښي کوم تنظیم جوړ د مازدیګر له خوانه د تفریح په دول مطالعه په هغه کتابخانه کښي وشي بدلابه لوی اوکه په هغه کتابخانه کښي را دیلو هم د استفادې د پاره وي بنده ده ۳ که د یو مختص علمي اخبار په هفته کښي یو ځل خولسیني ترتیب شي او د دې د پاره په هره میاشت کښي افتخاري مدیر او ددې اعضا تعیین شي بنه به وي ۴ که ز مونږ په لاس کښي یو څه پیسې راشي تر څو د ځیني اصلاحي او تنظیمي کارونو د پلیښ رقت د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو تګ او راتګ او د اسي نور ضروري مصارف چه په بودجه کښي ورسره مساعدت نه دی ۵ په سبز کال کښي مونږ سره دا خیال هم دی که د یو کوم حرفت او صنعت کارچه د مدرسي سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا او کار شروع شي ۶ مونږ غواړو چه په سبز کال کښي د مدرسي د طلابو د هوایجو د تکمیل د پاره چه له یوي خوانه د دوي د احتیاج وشیانو ته ګټه په لاس راشي او له بلي خوانه د دوي مشکلات هم په نظر کښي ونیول شي د یو دکان سرېښته ضروري ده د دکان به اوس په محدودې پانګې سره د یو تجربوي کار به څیر شروع کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسي په ګټه تمام شي مقصد دا چه دا دکان آینده د مدرسي د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقویې د پاره اساس او د مدرسي د پیشرفت د پاره ممد د طلبا او د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښي خیال وي ۷ دد ولسم ټولګي محصلین دی هر کال د مدرسي د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو ښه به دد کړي چه د مدرسي د بنه والي د پاره د محکښي کال نه زیات عمومي توجه پیدا لوی نهضت شروع په آخر د کال کښي د خپلو کارونو د اپور کلنی ټولني ته وړاندي کړي د اکار داسي صورت لري چه اول تر اوله دد قسم ټولګي اعضایو تر بله اخوت، همدردي، حوصله، سنه ګناره عملي کړي او بیا د مدرسي دا صول تعمیل، تقوی، خپلو اوضاع ته بنه تغییر، پاکي، نظافت، د دنیا د اوضاع ته با خبر تیا، د دوي ... شوق او ذوق په کار ... همه ... کښي

«خبرونه»

«د مدرسي د اوضاع په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ ده چه په نجم المدارس کښي د مدرسي د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستلو افتتاح کړو په دغه مجلس کښي مولوي عبد الشافي مولوي عبد المجید مولوي محمد شریف د مدرسي مدرسینو او مولوي محمد ایاز د ملا تقي منتظم، همدا رنګه ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «آصف» ملا محمد ابراهیم»، ملا شمس الاسلام، سید محي الدین «علوي صدیق الله ککړي» ملا شاه جهان د مدرسي شاګردانو وینا وي او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښي «سعید افغانی» د مدرسي مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاع ته د رضائیت اظهار او وي ویلې که څه هم زه د مدرسي په موجوده اوضاع خوښ یم مګر څو مره چه ز مونږ د پاره په کار ده هغومره بایله په دغه آساس قوي قدم ونه لوی ته شي مجلس د وطن د آرامي او ترقي په دعا خاتمه ومونده .

«بخښش او تحسین»

په دی لمر د عقرب د معلم د ورځي په مناسبت په جلال کوټ کښي لوی مجلس جوړ شوی ؤ په دغه ټولنه کښي د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر ؤ د مجلس په آخر کښي ځیني د مکاتبو معلمینو ته او مولوي احمد ګل د مدرسي مدرس ته د یوي میاشتي معاش مکافات او مولوي محمد شریف او مولوي عبد المجید او مولوي عبد الشافي او مولوي شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسین ... ورکړه شول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

« د وخت اهمیت »   مولوی شمس الرحمٰن « ملاحس »

ښکاره او هويدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدر او اهمیت لري او هر کار د خپل مخصوص وخت پوري موقوف وي. په ځواني کښي تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وي په زوړ والي کښي بيا بيل رنګه حال د افکارو سنجش وي. د روغتيا مرتبي او وخت ته د ناروغتيا مرتبه او وخت نشي رسيدلی د مال اري او هستي وخت بايد قلار وکړي دغه پسوني وخلو غمه وخوړ او دا ځکه چه دغه مرتبي ته د فقر او ناتواني مرتبه نشي رسيدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر د دي ټولو تحولاتو او تبدلاتو سره اخته دي د انسان عمر او ژوند د وړوکي توب نه تر ځواني بيل بيل مناسبات لري د انسان د عمر نه چه لمحه يا ثانيه تيريږي هغه مونږ د انسان د خود عمر ملا کميږي نو بايد هر انسان خپل عزيز عمر لا ديالي د ند شمېري د بيلي بيلي زماني څخه استفاده وکړي لکه چه رسول (ص) يو صحابي ته فرمايلي دي غنيمت وګڼه پنځه څيزونه پنځو د نورو نه ځواني خپله پخوا د زوړوالي نه روغتيا خپله پخوا د ناروغتيا مړينت او توانائي خپله پخوا د فقر او ناتواني نه فراغت خپل پخوا د مشغوليا نه نه ژوند خپل پخوا د مرګ نه.

« وطن »   « آسف »   د دولسم ټولګي زده کوونکی

حقيقت دا دی چه د وطن مينه د هر څه نه زياته ده د امينه د اسی څيز دی چه لوی لوی خلک حتی پيغمبران هم تری ځان نه شی خلاصولی حضرت محمد صلی الله عليه وسلم کوم وخت چه د مکي نه ښار څخه هجرت کولو نو د تګ په وخت کښي ئې له ډيري سوزه څخه مکي معظمي ته داسي خطاب وکړو چه که زه دستا د اهل له لاسه تنګ نه وای نو هيڅ کله به زه له تا څخه نه وای جلا شوی. د وطن مينه او محبت د ايمان څخه يو څيز شمېرل شی نو ښايي چه د اساس مونږ بايد د دي په دي متوجه شو چه د خپل ګران هيواد په آبادی کښي زيار او زحمت وباسو که څوک غواړي چه د وطن د ترقي په باره کښي ډيری او چاری وسنجوي بايد د هر څه نه د وطن د خلکو سره مينه ولري که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقي ممالکو کښي وشمېرل شي بايد چه په ګډه سره د وطن د خير په باره ملاوي وتړو او ځانونه په اخلاقو څخه ځان او نورو ته د نجات وسايل برابر کړو او په ... ئي په ډول سره د ورور ولي او وحدت لاس ته راوړو په دي وخت کښي نيمګړي کوم چه د مونږ ګران هيواد به د ټولو کاميابيو مرکز وګرځي.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله ÷ ÷ ÷

ای ګرانو ليکوالانو ÷ ای د ميني ښکلانو ÷ ای د خاوري خادمانو ÷ ای با فيضه اديبانو ÷
چه له خاوري ترياليږي ÷ مال او سر ځني تيريږي ÷ د علم مخ ته ودي ليږي ÷ ځپلو
وسينو کښي لګيږي ÷ غيرت مند افغانانو ÷ د غه نوی خوب اخبار ÷ په النجم دی
يادګار ÷ مضامين ئي مزه دار ÷ که دي ګلشن که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو د ا
خبار به ټولو خدمت کړي ÷ خير خواهي به د ملت کړي ÷ او ازونه به اوچت کړي
خلک به پورته له غفلت کړي ÷ ښه د ښار دي محبانو ÷ په کښي شته پند او حکمت
درس د دين او ديانت ÷ اخلی روح کښي تقويت ÷ ښه خبرات او نوی نهضت
فدايانو صادقانو ÷ که څه هم ... شته ÷ ښه د فکر منظري شته ÷ ...
دوه دري شته ÷ خاري او هم دي شته ÷ ... ګورو ای پوهانو ÷ ...
[illegible]

« د اول مخ پاتی »

جنبش د اخبار د ټولو جرايدو سره علاقه او څه نږ نياب مضمون ليکل او داسی تو زمونږ ضروری مسايلو ته فکر او توصيه وکړي که د دولسم ټولګي اعضا په وار سره دوه دوه ورځي د روسته د حاضري په وخت کښي يو خو مختصري جملي د اصلاح په باره کښي شاګردانو ته په لاندي ډول الطوس بيان کړي بله په په وی لـه د پاکۍ او نظافت د ټولو اقصوص نيوی د مناسبو او ملي جامو سره شته ۲ په صنوفو کښي پوټي بدو بده اخلاق ګذاره ۳ د درسونو د اهتمام د باره غور ۴ د ليليو د تنظيم او ترتيب سره شته او توصيه ۵ د دوو ورځو په ظرف کښي چه کوم ناوړه حرکات د متعلمينو له خوا حس شوی وی مجمل په کنائی طرز سره بوه کول او توصيه ۶ د حاضري د باره عمومي وصايا وی ۷ د ملاريي د پيشرفت د باره د ټولو شاګردانو د ټولنې په وسعی سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د لمونځ او جماعت، تقوی او پرهيزګاری اهتمام ۱۰ د کار او عمل د باره په خپل وخت کښي توجه ۱۱ د ملاريي د تعمير د آبادی د باره د خپلو لاسو نور د قوه نه هم کار اخيستل.
زما د غه مطلب د سمونږ کال د باره يقين لرم چه ډوازي زه په خپله تر سره کول نه شم که زمونږ د ملا ... د منسوبينو له خوا مساعدت وی اميد دی چه ملاريسه به د دغه افکارو په تعميل د عقتی اميد واری سره مخامخ کړي د اهم بايد ووايم چه زه د ملاريسي د سطحي د لوړ والی او د اسلامي د دين د خدمت په باره کښي ځان مسئوليتونه او وظايف هم لرم اميد کوم چه د دغه مطالبوتی سره کومو د باره زمونږ د هی د خت اختصار ضروری د ګنی شی بای.

« اعلان »

که څوک په شرعي مسايلو کښي د ملاريسي نه پوښتنه وکړي که د دغی او جمعی په متعمن توی ملاريسه به د النجم المدارس د علماو په ذريعه سره د خپلو مقيانو سره ځواب ورکړی.

« دې اخبار د باره »

دې اخبار ته بايد چه مختصر مګر زيات مفيد او متين مضامين تهيه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چلوونکی ❀ سعید افغانی ❀ د نجم المدارس مدیر
سرپرستیال ❀ حضرت خان ❀ دوهم ټولګی شاګرد او دوه ورځنی پاڼه

النجم

اداره ❀ په هډه کښی
پته ❀ ننګرهار نجم المدارس ❀

ی د ورځنی دوه ورځو هره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسی جریانات ښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبرونی کوی

گڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب -۱۴- -۱- کال

❀ ژوند ❀ «سعید افغانی»
ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړی چه ځان
او جهان په فکر په پاک عشقی حرکت او جنبش ورنوی

❀ امید واری ❀

«حمیم کاکړ»

مونږ د غه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چه د علماو په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هر دوه جنبی لری خوله او قلم وی د پاره چه د نجم المدارس ټول علماؤ د قلمی تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شی دا النجم د اخبار کار شروع شوی گمان کوم دا اخبار که څه هم اوس د مدرسی د مدرسینو او متعلمینو لپاره خپریږی لاکن د وسائلو او شرایطو د پوره کیدو په اثر کیدای شی چه د مدرسی له خوا عام اخبار او د خلکو د دینی خدمت په لیار کښی یو مؤثر قدم شی او هر څای ته ورسیږی دا النجم د لید وند معلومیږی چه د النجم اخبار دینی تربیوی اجتماعی شیان خپروی او د مدرسی جریانات او پرته تنګ باندی لنډ اندازی او د علماو او د خلکو په افکارو کښی دیو والی او همکاری لپاره کار کوی خو ټول به یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود د پاره کار وکړی هدایت ګاه معلومیږی چه دا النجم اخبار غواړی چه خپل علمی مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړی او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لری کړی او د اسلامی دین په اصلی اساس روښانه لیار کوم چه د هر چا د خیر لحاظ په کښی وی خلک روان کړی نو په دی ملحوظ دا اخبار دیر لو مبارک اخبار او لو عالی مطلب او هدف لری نو مونږ باید هر څوک دی اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتی ❀ خدایه ❀

د پښتون د کامیابی لپاره خدایه
د پښتون د نیک نامی لپاره خدایه
دا النجم سره اوچت او سره بالا کړی
د پښتون مدد گارۍ لپاره خدایه
چه ئې ټول کړی پښتانه په یوه لیاره
خپل منځو کښی همکارۍ لپاره خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړی
د پښتون د غمخوارۍ لپاره خدایه
دا النجم لکه نجم ستره رڼا کړی
د حمیم د دی زړه لپاره خدایه

❀ زړه ❀

د حمید افغانی ..

په بدن کښی د غوښی یوه ټوټه ده چه صالحه شی ټول بدن سمه کیږی او که فاسده شی نو ټول بدن فاسدیږی باخبرا وسیږی چه د غه ټوټه زړه دی ❀ حدیث شریف ❀ زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندی ریاست لری د زړه اصلاح په علم سره اوشی او د علم اندازه په عمل کښی معلومیږی هغه عمل په کار دی چه د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای ج د رضا موجب د ځان او د خلکو په د ځ وخوری تقوی او پرهیزکاری د زړه کار دی سمه کړه سمه سلوک هم د زړه اړه ده او عزم غواړی د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه هغه زړه کوی چه د انسانیت په رڼا روښانه وی د زړه ځان روښانه روښانه نوی نور نیت پیدا کوی او پوهه مینځ ته راوړی ❀

❀ پوهه ❀

هغه خلک پوهیږی چه د ځان او د بل د خپل او پردی په پیژندلو او پلټنه کښی خطا نشی هغه قوم حتماً مخ په وړاندی ځی چه د ژوند په اسبابو پوهیږی او وارئ په ګام د خپل اساسی هدف تعقیب وکړی هغه ملت د ژوند حق لری چه د دوی د ذهنی انکشاف دائره او مستقبل په سنجولو کښی د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا جوړ شوی وی داسی نه چه کوړ کورانه تقلید او هر څه ته په سطحی نګاه کتل وی هغه علم په درد خوری چه د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسی نه چه څنی خوشی تیریدل او ځان ستودل وی هغه کار ته باید اقدام وشی چه د بوالهوسی نه بهر ځان او د خلکو د بیان نه خالی د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومنی هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوی چه د خلکو د ذهنی استعداد اندازه ئې لګولی شی هغه وخت باید خبره وشی چه تاثیر وبښی د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شی چه په یو قرار ترآخره ئې وچلوی هغه خلکو ته باید موقع ورکړی شی چه د علم او پوهی په مساوی د رڼا او وجدان خاوندان هم وی د هغه شخص باید قدر وشی چه خپل خیر او شر د جامعی په خیر او شر کښی ګوری هغه ډاکټر او فیلسوف دی چه د قوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسبت د اصلاحاتو چاره وکړی شی د قوم او د وطن بنیادی خیژوند پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دی ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چه په دغه درې واړو شعبو کښی د کار خلک په کار اچوی

«سعید افغانی»

(c) ketabton.com: The Digital Library

«محبت» «حضرت خان»

محبت یوه د زړه پورې خوږه کیله ده چې هغې ته د
لوچا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه، رښتیا
او علاقه لرل دي. د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي. په نړۍ کښې هر څوک
هدف او مطلوب ته رسیدای شي چې د خپل هدف
په لیاره کښې په محبت سره قدم وهي. یو ته کوي هر
چا ته چې په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سره انجامیږي. هو د ښه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام د پاره
ښایسته ګټه شوي او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریه
هم د نیک نامی او ښېګڼې وسیله
ګرځي. د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له پلوه حاصلیږي. په خلکو کښې اتفاق
او یو والی هم له محبت څخه زیږیږي. نو او انسانیت
نیشته لنډه دا چې محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه لپاره یو اغېز عامل او قوي
محرک محبت دی. د نیتیا محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دي چې د محبت مناسب ځایونه
وپیژنو او په دغه اساس محبت وکړو.

«معاونت» «سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب - قرآن کریم
د انسان د ګډ اړی کولو او ګډ ژوند د موضوع
یوه مهمه او بااړه مسئله ده لوړه دی ضروري مسئلې
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د مجلیني آیات په
ذریعه لیاره ښوونه کړې او ... چې
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کارونو
کوي په ګناه کولو او تجاوز باندې یو تر بله مرسته
او معاونت مه کوي. خدای پاک خپل دا هدایت
سره تقویه کوي او وائي چې دا ډیري د الله (ج)
څخه او داخله چې یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنی بدی ... هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندې عمل
وکړای شي. ... مونږ د دائمي سعادت د پاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چې ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چې دا مشترک او د هر یو ځانته پیښې هم
تر ټولو مطلوب منزل پورې ورسیږي.

«اعلان»

که څوک به شرعي مسایلو کښې د مدرسې
نه پوښتنه وکړي که د دفعې او د جرمي
به مقصد نه دي مدرسه به د نجم الفلا
رسي د علماؤ په ذریعه سره د خپلو مقصد
ونو سره ځواب ورکوي.

«د حصیاله»

مونږ غواړو چې د نجم الدین اخندزاده
صاحب ستر مجاهد د سکوانو بره حقله
څه ولیکو که چاته د ده د ژوند
اند د حالاتو او د ده د غزاګانو
او ده د ماذونانو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چې په دغه لیاره
کښې مونږ سره معاونت وکړي.

«د اخبار د پاره»

دې اخبار د پاره باید ډیر مختصر
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي.

«همکاري» «حمد الله د ره نوي»

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د مخکښې بیولو او د ټولو نیګړتیا او د پوره کولو لپاره همکارۍ او یو تر بله هرستی او لاس ورکولو لپاره په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخي خیړنو له مخې څرګنده شوې ده کوم محیط او جامعه کښې چې د همکارۍ روح قوي شوی او ددې په مذاق خلکو کار کړی معنوي د ترقي په لیاره کښې ډیر قوي قوي ګامونه اوچت کړي او په اړه ومند اند طور سره خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتې طبقات د فنا خواته روان د فلاکتونو په یاندې ... په کښې غرق د فلاح او نجات ... شوې دي له هغې اصله اسلامي قوانینو د لفظ همکارۍ ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکارۍ د خیال ساتلو د پاره کښې ئې سره اکید اشارات صادر کړي دي رښتیا ده چې ځان له یوسی او یا یوازې ځانته ... هیڅکله نه تر سره کیږي ځکه چې د انسان حیاتي درې ډیر شقونو ته احتیاجات لري او هر شق ضرور صحیح کار د کولو غوښتنه کوي چې دا ټول بیا په کار سره د همکارۍ د لیاره نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په موفقانه صورت سره ځانونه ورسوي انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله نشي کولای چې ټول شیان خود سره پیدا کړي کوم اسبابو او شرائطو څخه صفت ... ولی بلکه د ده د پاره د هر څه د مخکښې د هر شي منابعو او مصادرو پیژندنه ضروري ده د همکارۍ د پاره دا دوه شیان ډیر اهم او ضروري دي ۱ د مطلب یو والی ۲ یو تر بله اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چې یو تر بله په خبرو ځان سره یو کړو او د اعتماد وسائل برابر کړو که دلته موجوده حالت ته نظر وکړو مونږ مجبور یو چې د همکارۍ د پاره یو اهتمام وکړو ځکه چې قوم ملت او حکومت ته ضروري او کار د همکارۍ نه موږ ته نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر

او د ورځنی پانه

مرستیال «محمد شفیع خان» د دولسم ټولګی شاګرد

بی درخصتی د ورځو هره

اداره په هډه کښی

چارشنبه نشریږی

پته «ننګرهار نجم المدارس»

دا خپاره د مدرسی جریانات ښیی او

اجتماعی دینی، تربیوی خبرونی کوی

«بیداری» سعید افغانی

خو مونږ چه غواړو چه منحل مت وکړو مونږه باید

پوره بیدار او سو ویله دلو د وړه د وباروی.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) د (۱) کال

«مصلح او مجاهد»

سعید افغانی

د دغه عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلو کلو جنګید لی بیان کړم.

«دده اجمالی پیژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچاهی په وخت کښی یو دلوی اعتبار خاوند و. د دغه شادی سره د ما ذونا فو د کابل په بنادکښی بندی کړو. دی د بندخانی نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقی و تښتید او هلته د مشرقی په سرحد کښی د مهمندو په سیمه په ژړوبی او چم کند کښی اوسید او د انګلیسانو په مقابل کښی به جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهی په وخت کښی د هغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډی په قریه کښی اوسید. دده د همدغه پاچا په عمر کښی د پیر د اسلام د دین اساس محکم کړو او هری خوا ته ئی د لیشی او بلی خوری شوی او دی د دوسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی ده د خلکو په عقیده حاکمیت در لود. د دغه ملی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښی ۱۳۲۰/۱۹۰۲ هجری قمری کال د دجل د ځی ته لبیک وویلی. په دی حساب دده د وفات تاریخ «قبر غازی» دی (۱۳۲۰). دده مزار او مقبره د هډی په قریه کښی ده او د اعلیحضرت سردار محمد داؤد افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنیږی او جوړه شوی ده. هډه د ټول مشرقی او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

«پوښتنه»

اداره

مدرسه په څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟

یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب»

سعید افغانی

د مدرسی د پاره د همکاری خیال ضروری دی. تر څو علماء او خلک خیرخوا او مفید و پیژنی.

(۲) «ځواب»

محمد نواز د دار الحفاظ معلم

د مدرسی د پیشرفت د پاره هر څه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب»

مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس

مدرسه به هله مخ په وړاندی لاړه شی چه په دی کښی د رسی افراد تربیه شی چه د دین او د جامعی د دردونو دواړ شی یعنی بشر تربیه

(۴) «ځواب»

مولوی عبد الحمید نجم المدارس مدرس

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندی لاړه شی.

«جهان»

شاجهان دلیوو لسم ټولګی شاګرد

حقیقة که بشر د زړه په سترګو د جهان په دی لویه او ازاده فضا کښی نظر د رچوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به خود به وپوهیږی چه جهان تن په کومه اندازه وړاندی تللی او په دی به هم و پوهیږی چه د دی حیات په ټولو خواوو کښی ترقی چه تن پرون په جهان کښی لید ل کیږی په هغه او د خبر نه په لاس راغلی؟ نن په جهان کښی هغه شیان موجود دی چه څه زما نه مخکښی د بشر عقل ته منل د شونی په تو ګه نه کیدل. ستپوږمی ته اوس د مصنوعی سپوږمی او د وسی تو ر چه زړه د دنیا ئی د وجود څخه بی خبره په تدوه مونږ پوهیږو چه د دغه نعمت خلکو مینځ ته راوستلی او د انسان عقل او تجربه کاوی، کار او عمل د مدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زمونږ ټول مطالب زمونږ د حرکت پوری مربوط دی که مونږ غواړو چه د جهان سره متساوی ژوند وکړو نو لازم دی چه په کسب او کار کلی منګلی ښخ کړو. د ا په د مروت خبره نه وی چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوند وکړو.

«د جهان د پاره»

اداره

مونږ هم ژوندی یو مونږ هم د جهان په یوه څنډه کښی ژوند کوو نو مونږ ته هم په کار دی چه د جهان د دی څنډی د رفاهیت خیال وساتو زمونږ د وطن اړا می د دنیا او د جهان د اړا می په مسایلو کښی پوره لاس لری نو مونږ باید مونږ د ځان او د ټول جهان د خلکو اړا می د پاره کار وکړو. نو زه د نیا هم باید د دنیا د دی څنډی د اړا می د پاره د ځان اړا می په لحاظ د پوره سعاونت او ورستی نه کار واخلی که د انسان یو فرد نا ارامیږی او د مرود یږدو د انسا نانو د نا ارا می موجب ګرځی نو مونږ باید د ځان او جهان نه څنګه چه لازمه ده باید بشر متوجه شو.

(۵) «ځواب»

مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس

د مدرسی د مخکښی تللو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هر یو مدرسه خپله وګڼی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم اصلاحات کول په کار دی.

« مبارک »

صدیق الله
ککړکی

دغه عزم او دا کار شه مبارک
دالنجم دا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی راولېښ قوم او تبارکا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئې د اسلام لاره ښودل وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

دا فکار او د روزنی درس به را کړی
هر یو درس ئې په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

دا ادب او اجتماع لار کښې قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په خلاندہ نامه سره یادیږی ددی اخبار د مضامینو د لید و نه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیر خواهی په مقصد منبع ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس د ګوتو د زحمت ننګه او دیو قلمی اخبار په شان خاص د مدرسی د خلکو د تربیی په نیت دی مګر امید کوو چه انشاء الله د اسبابو د برابرید په وخت به د قول دولت او ملت د خیر خواهی په مطلب د عام المنفعة عنه نمونه وګرځی ځکه چه دا اخبار د قول مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه هیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربی نسخی په خیر معلومیږی هو د مشرقی په خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د راحی او نهضت د پاره هیشه د مجاهدی په لوی میدان کښې لیدل کیږی. د دوی د ملت او حکومت په منځ کښې بهترین عناصر دی د دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پرونه او تکلیفو نه ګالی او ګالی به ئې ددی اخبار د خدمت د پاره حضرت علماؤ کارکوی چه په دننه مملکت کښې [redacted] قوی قومی رنګښی او د ازمینښت په ډګر کښې د برپالی توب نښانی لری موږ هیله کوو چه د هیش د پاره د نجم المدارس د علماؤ خپل د تبلیغ مجربی نسخی د امرامو په موافق ددغه اخبار په دا سطره په کار ۴۳

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پید ایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مګر د ومره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تاکلی دی که موږ د وظیفی د انجامولو اهمیت ته ملتفت شو او د ومره به را ته ظاهره او ځلانده شی چه که کوم انسان د لوی لوم او نښان او عزة خاوند شوی او یا د خدای په د لیار کښې ئې د منزلت مقام نیولی دا محض او محض د خپلی وظیفی قدر او د ایفا کولو برکت دی د ښتیا هر څومره چه سړی د خپلی وظیفی په حقله توجه وکړی هغومره به د د ریمی سعادت سره مخ چه کیږی د لته باید د رهم و ویل شی چه د وظیفی انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتماد منځ ته راولی او که نه د وظیفی انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د ناکامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که چیرته د خودسری سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروګرام ونه لری زما په فکر د وسره هم په کامل صورت سره نشی کامیا بیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه ښه ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروګرام جوړ کړی د وظیفی د پاره وخت پیژندل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک وپیژنو او وظیفه هم هغومره چه دوی و سنجوو او ما یو سه نشو کار وکړو او بشره پاک نیت د خلکو سره په پاکه ګذاره او وفا د وظیفی مشکلات حتما حل کوی.

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښې موږ سره معاونت وکړی

۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی. موږ هیله کوو چه مقتدر خلک د اسی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

د النجم « اداره » د ښاغلی « شمس » او « ککړکی » نه ددی مضمون په استولو چه دیو ښه خیال په ساحه کښې ئې لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښې به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

چلوونکی «سعید (فنا)» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنی پاڼه
بې درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسي جریانات ښیي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وی بیا هم نه پوهیږي نو
لازمه ده چه تل په ټولو کارونو کښې بشر تدبیر
او مشورې ته منقاد شي.»

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پېژندنه» سعید فنائی

د نجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پېژندلو دپاره په کار ده چه په لاندې ډول سوئي وپېژنو
۱ دده عمر او حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلي او فرعي مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف
۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کارروائي تر مرګه پورې ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د
مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات
مګر ډیر تاسف دی چه د دوسي ټولو شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات یې نهایت متانت او جدیت سنجیده ګی لری. هغو مره چه ویل کیږي او وید ل کیږي او بیانیږي ونو په دغه اندازه دده دسوانح د لیکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږه ګیله دده د معقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهایت مثلي تېر شوي زیات تر ده یوازې د ملا طوطي اخند نه هغه هم صرف دده د سوانح عیظو ته ذکر مګر نهایت ناقص لید ل کیږي او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ یشي او د آینده د پاره پرګوندې په دغه او ازو دده په عقیدت مندانو کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسیده مطالب تکمیل او پوره کړي باور کوم چه په دغه لیار کښې سعیه به دده د عقیدت مندې مند ثبوت وي ۱ زمونږ په لاس کښې تحریري اسناد ډیر کم دی کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښې

«بیداري» 〔محمود د دولسم ټولګي شاګرد〕

که څه هم په دنیا کښې د بیدارۍ او اژو نه پوره ته کیږي او روچه تا ورځ اکثر خلک یوازې اندازه پوه او بیداري مګر بیا هم باید د بیدارۍ په حقیقي معنی پوه او اصلي هدف او مرام یې وپېژنو ځکه په عقیده بیداري نفس چالاکی او یا پور ته نګه خود نمائي نه ده بیداري دیته نه شي ویلی چه سړی د یو کسب او یا د کوم شخصي کال خاوند یا په یو ډول سره خانه هستي او مال پیدا کړي. دی په خپلې بیدارۍ کښې د جامعې او د وطن او د قام دپاره خیال و نه ساتي. هو هغه کار چه د عام خلکو د خیر سره مصادم وو تیر کیږي او د اصلاحي قانون ته مکا د سوي بید اری لا څه بلکه د جهل په تورو پردو کښې غافل او خوب کول دی هو بیداري یوازې پوهه ده چه د بشري نقیصو محک او د عمومي هو سائي موجبه ده اوس که ښه دقت وکړو نو تا بته شوه چه حقیقة بیدار هغه څوک دی چه د علم او پوهې دلارې خپل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب یې وسنجولی شي د هر چا حق د رتر علوم په هیڅ ډول سره یې تلف او یا پایمال نکړي مترلوکښی وپېژني د حقوقو احترام او د تاریخي شخصیتو نو نه د جامعې په اصلاح کښې ساعي د بشر د هوسائې او رفاهیت اسباب پیدا کړي خپل رفعت او ترقي د جامعې په ترقي او تعالي کښې وګوري په آخر کښې د خپلو پوهانو او بیدارو ملګرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداري په کار واچوي او حتی المقدور د جامعې د پرمخ تګ وساتلو تر څنګ پر شي

شته هغه یوازې دده د فوت تاریخ ښیي چه په «۱۳۲۰» او یا «۱۳۱۹» هجري قمري کال کښې فوت شوی چه ددې نه ده د ټول عمر اندازه نشي معلومیدلی مګر شفاهاً موږ په دوره پښته اخندزاده ضعیف عمر ته یا کلو پورې رسیدلی دی کښې اندازه کیدلی شو خلک وائي چه ښه تړی وجود یې درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی ؤ حتی چه د هغه د ریاضت په وجه ده دلا سو رګو نه شنه شنه بلقیدل. وائي چه دی ښه خوش قواره چه سړی ؤ او په اوچلي باندې شین خال هم درلوده او دده دشین نبکلي خال شهرت زیات ؤ دده رنګ او قواره با تا ثیره هیبت ناکه وه دوراڼه به یې خلکو دده رعب ولیده مګر په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ. دده حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی معلومیږي چه دده په مقبر کښې یو درسي اډه
«باقي په دوهم مخ کښې»

«پوښتنه» 〔اداره〕

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غوا ړو.

(۶) «ځواب» 〔حمد الله دره نوري〕

که چیري د تعلیمي پروګرام سره سم یو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه کښې په لازمي صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد د روزل شي شک نشته چه د مدرسي محبوبیت به د هر چا په زړه کښې راسخ د ملت او حکومت د ارزوګانو سره برموفق کاروکړي شي چه دا د مدرسي عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب» 〔سید غریب د دولسم ټولګي شاګرد〕

زما په خیال د مدرسي د مخکښې تلو دپاره دا ضرور ده چه ټول منسوبین ددې مدرسي دپاک نیت خاوندان او ایمانا او وجدانا د مدرسي د خیر دپاره کار وکړي

(۸) «ځواب» 〔شمس الاسلام «شمس»〕

د مدرسي د پرمخ تګ د پاره دا ضروري ده چه د مدرسي ټول منسوبین او لا خپل نقصانات وپېژني او بیا یې په لرې کولو کښې عملي اقدامات وکړي چه د خلکو په نظر کښې محبوبیت پیدا شي.

(۹) «ځواب» 〔مولوي محمد ایاز〕

مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه د دې په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلکه عزم او په پوره محبت بې د خود نمائي د مدرسي د ترقي دپاره لیاري او چاري وسنجوی او عملاً هغې ته اقدام وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې
د منسو بینو لهٔ خوا د ملا حضرت خان
د ریاست لاندې یو با جرأته انجمن
جوړ شوی وُ او په دې مجلس کښې اول
افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په
لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د (خو
مره او ښتنګر علماء ؟ ؟ ؟) د اقتراح ترغنو
لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله
۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵
ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا
حبیب الرحمٰن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې
شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمٰن صاحب
۱۰ مولوی رحمت ګل صاحب د مدرسې مدرسینو
ښې مؤثرې وینا وې وکړې . بیا سعید افغا
نی « د مدرسې مدیر د دوی په وینا و
باندې تبصره په ضمن کښې و ویل چې موږ د غه
خبرې ته ملتفت شو چې څومره (وښتنګر علماء) ؟ ؟ !
او په د غه متعلق ښه غور وکړو امید دې چې ز
موږ د مسئولیت د برداشت د پاره به ښه افکار
په لاس راشي . د هر قوم د ترقۍ او تعالی د پاره
اول د ځان پېژندل ضرور دي او په د غه ضمن
کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکار و
مؤثر واقع کېږي د مجلس په آخر کښې د وطن
د اراضي او ترقۍ د پاره ټولو په ګډه دعا وکړه
او په د غه لیار کښې د توفیق ارزو ښکاره کړه

«اعلان»

موږ غواړو چه د نجم الدین
اخند زاده صاحب ستر مجاهد
د سوانحو په حقله څه و لیکو
کرچا ته د ده د ژوندانه
د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د مازونا نو او مخلصانو
په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چه په دغه لیار کښې
موږ سره معاونت وکړي .

«تدبیر او مشوره»

گل محمد «معارفي» د اتمې ټولګې شاګرد

د اَمنلی شوی خبره ده
چه بشر یو اجتماعي ژوند لري او په انفرادی
د ول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره
کولی د اجتماعي ژوند د سرته رسولو د پاره
تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاری کوی
کوم کار چه د تدبیر او مشورې په ذریعه
سره کیږي دې کښې شک نشته چه ډیر
مفید او ګټه ور ثابتیږي نن که د دنیا
خلکو په دملا ارجو ته رسیدلي او د
ژوند د رسانی د پاره ئې راز راز وسائل
برابر کړي دا ټول د تدبیر او مشورې
محصول دي . د اسلام مقدس دین هم د
تدبیر او مشورې په اړوند کار ونو د انجا
مولو د پاره کلا امر کوی . د تدبیر او مشورې
څخه په ډیر کار اخستل کیږي په تیره بیا د دنیا
د مهمو واقعا تو د حل او فیصلې د پاره . مګر
د مدبرو او مشاورو خلکو پیژندل هم ضرور
دي مدبر دې باید هغه سړي وي چه د ژ
وند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستۍ او
عنعنا تو نه لیرې د اجتماعي افکارو خاوندې
صحیح ته بیرته د دیوال کلک تادرو او بنسټ
دې که د دیوال تاداؤ او بنسټ کلک شي
دې کښې شک نشته چه دیوال هم کلک راځي
او په نتیجه کښې د ډیرو کلو د پاره دوام کوي
هغه رنګه په هر عمل او هر کار کښې چه صحیح تګ
وشي هغه کار سرته رسیدلی او ګټه وری
استفادې ورځني لاس ته راځي .

«صبر او حوصله»

محبوب الٰهی «دارالعلوم» د اتمې ټولګې شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض
د پاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښې د صبر
او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چه انسان د
حیات په صحنه کښې د ډیرو سختیو او مشکلاتو
سره مخامخ کیږي نو که په درسي وخت کښې د
صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړی شي د ژوندانه
ټولې خوږې به ئې په خفګان ورنا کامۍ ملوثې شي
انسان هلته خپل اصلي هدف او مقصد ته رسیدلی شي
چه په هر کار کښې د ډیر صبر او حوصلې او متانت
څخه کار واخلي او همیش د غمفکرانه دځان د پاره
لیار وګرځوی پس د هغې بیا کیدلی شي چه په
ډیره اسانۍ تو ګه د کارګرو لو لیاره د عمل په
میدان کښې لوړ قد مونه واخلي نو
لازمه ده چه د محیط د عمومي رفاه او
کارونه د صبر او حوصلې څخه کار وي

«د النجم پاڼه»

آسف

د غه اخبار چه د النجم په سپیڅلی نامه
باندې شهرت موندلی دا د هغه قوي افکار و
محصول دی چه دا به نه لواځي موږ ته د ذهني
تقویۍ لیاره مفید او ګټه ور واقع شي بلکه دا
به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت
لیاره کوم چه د واقعاً د نجات لیاری چارې دی
وښيي او دا ځکه چه دا اخبار د هغه متینې ارا
کوی او پاک ضمیر پلوشی دی چه په رښتیا په دل
سره د بشر د سعادت په لیار درنا رهبوی او خلک
خپلو نقیصو ته متوجه کوی هوزه په دې عقیده
لرم که دا اخبار تقویه کیږي نو په آینده کښې
به لږ ډه څخه پوره نتا یج په لاس راشي او دا ځکه
چه لیږی خوا به د متعلمینو په افکارو کښې صحیح
نهضت پیدا او د بلې خوا به کوم چه د علماؤ قلی
مسئولیت دی پوره ته شي بلې دا هغه پاڼه ده
چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورور ولۍ درس ور
کوی او خلک په دې پوهوی چه په هر ۲
کښې د حق او یو والي ته په ریښتیا کیږي
او دا هغه بې غرضه جریده چه په خلکو کښې د
همکاری درد پیدا کوی او خلک د اجتماعیت په
مزایا وُ پوهوي او دیته خلک غږ وهي چه په
نه کښې باید حسن رقابت منځ ته راشي موږ د هر ډول
د ډیرو مقاماتو نه هیله لرو چه ددې اخبار په دې
پرزندلو د پاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خیر لیاره
زمینه په لاس راشي د دې اخبار نه قوی امید دی
چه خلک په دې پوه کړي چه د وطن د ترقۍ لیاره ۴

«د لمړي مخ پاتي»

او پیښ او حرکت موجود وُ چه په یو ځای نشو
پاتې کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکار و کښې
درسي تحول قایم کړي چه تر ننه هم هغه تحول د
خلکو په ماین کښې پاد او د قدر وړ دی ده په ځان
باندې د ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان
کړي وُ د ده د حقانیت د ثبات د پاره دا
کافي ده چه دی ټولو پوهو علماؤ مُنلی وُ او دده
حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل
«د لوړ لري»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت
لري . په پای کښې د خدای (ج) ځنې د
خپلو پوهانو لیاره نور موفقیت
هم غواړم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

روه ورځنی پاڼه

بې درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

«اخبار د مدرسی جریانات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونه کوی
« رهبر »
د رهبر پر متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته مو ور سوی

ګڼه (٦) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (٥) (۱) کال

(۳) « دده هویت قوم او نسب » « سعید افغانی »

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئی

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب. په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی پر اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقې نه دی او هم هغلته دده نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیاد تحصیل او زده کړی په وخت کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی پر ننګرهار کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د پاره افرید و ته هم تلی پیښور او صوابی کښی هم اوسیدلی دی ده د تحصیل پر وخت کښی هم خه موده هلته کښی تیره کړی ده دی د تحصیل نه وروسته مخ پر خپل وطن افغانستان روان شوی او په هڅه کښی استقامت اختیار کړی ؤ لکه څنګه چه مو ویلی د ځینی سیاسی معاذیرو پر وجه کابل ته غونښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندورسازی کښی اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ پر ننګرهار تلی او د مهمند و په علاقه پر جرویی، او څه کښلو کښی استوګنه کړی ده پر ننګرهار کښی پر رود او کښی څه موده تیره کړی او هلته په فقیر آباد او نورو دو تو او شینواری او کښی ګرځیدلی پر لغمان او سورړود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ او تبلیغ او یادونو مقاصد و په مطلب تلی دی د ګرمی پر وخت کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښی څه موده ئی استوګنه کړی ده دی پر شمالی کښی د کوه دامان خوا ته د داوو ځو پر علاقه کښی اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان پر ځینو ځایو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د حیات اخرنی شپی او ورځی د ننګرهار پر علاقه د جلال کوټ ته دری میله مخ پر جنوب هلته کښی تیری شوی دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ ته دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

« دده تحصیل او علم »

خلکښی معمول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او پر ډیر ځایونو کښی اوسیدلی دی او ئی چه اخند زاده صاحب ډیر لوی او بنه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او . . . نورو لری .

« رهبر » « صدیق الله »
ګلکی د نهم ټولګی محصل

پردی کښی شک نشته چه بې د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدی هو: هر کاروان سا روان غواړی او هر کار ته یو پوه لار ښودونکی په کار دی مګر څه نګه رهبر؟ زما عقیده دا ده چه په دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو دا خبره د پام لرنی ده چه ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای شی؟ ایا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوږه پرته ده هر سړی ئی اجراء کولی شی او که په خصوصا پر دا وخت کښی چه هر سړی ناری وهی چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئی هغه هم پوه دی نه هم نیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم ځکه باید زما پر خط مشی روان شی او دا هم ده چه ډیرو خلکو په سپین لباس او په سپینو جامو کښی ځان د ملا او رهنما په حیث معرفی کړی دی هغه بل پر لاسی بکس او عصری جامو کښی ځان ته ډاکتر او څه چه ځان دپور و نیس نه هم پورته ګڼی لافی شافی او چابکی ئی هم ډیره ده نو خلکو ته او س څه په کار دی د دی په کار دی چه پوره غور او دقت وشی تش د خولی په ویلو رهنما او نه بشنه دلی شی بلکه د عمل په میدان کښی ورته بنه ځیر شی ترڅو چه د هغه په ټولو او ضاعو او اطوارو باندی پوه شی او دا معلومه کړی چه دی د هغه علمی رویه د قوم او قبرس د هغه ګټه او تاوان د جامعی او د جامعی افرادو ته څرنګه ده؟ د هغه کار روائی باید د وکتل شی چه دی څه کوی او هدف او نصب العین ئی څه شی دی؟ ...

« باقی په دوهمه ګڼه کښی »

« پوښتنه » « اداره »

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۰) – ځواب – «حیم کاکړ»
زما په فکر د مدرسی د پر مختګ لپاره درسی پوښتی ضرور دی چه د مدرسی د علماؤ او د نورو خلکو په افکارو کښی یووالی پیدا کړی او دا کار د یو اخبار یا مجلی په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسی ته دا دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه به ترقی وکړی .

(۱۱) – ځواب – «فیض محمد د نهم ټولګی شاګرد»
زما په عقیده د مدرسی د ترقی لپاره د ټولو نه مخکښی باید د مدرسی احتیاجات پوره شی نو د دی د پاره د مدرسی اصلی او فرعی احتیاجات سنجول په کار دی .

(۱۲) – ځواب – «حضرت خان د دوهم ټولګی محصل»
ته د مدرسی تلو لپاره زما خیال دا دی چه د مدرسی د ټولو منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تعو... او کوم دا ره واره تا ثرات چه کله ناکله د انسانی نقیصو له مخی ترمنځ وقع... کیږی د هغی نه سترګی پټی او ګڼل شی ... خوهیڅ ونه ګرځی او د غه توضیحی ... د نشت والی پر مرتبه کښی ... وشمیرل یعنی ورو ورو خبرولی ... او د ... باید ورته ... تر ... پاره موقع ور نکړی شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سنجش »

عبدالودود « رفیق »

دمستقره خبره ده چه سنجش په هره خبره او وینا او بیا دیو کار او خدمت په وخت کښې چه دجامعې د ارتقا دپاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امردی او دا ځکه چه لېش بحیله په حیاتی چارو کښې د هر وخت دپاره بیلا بیل جدا ګانه کارونه لري او په رنګارنګ خبرو سره مخامخ کیږي دلته باید دی خبرې ته مونږ ډیر ملتفت شو او ورته ښه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبرې او وینا چه دخپل سوچ او سنجش دپاره نه وی بلکه محض دتوتی په څېر غږیدل وی بې نتیجې ثابتیږي او د اصل مقصد او مرام نه څخه جدا او کنا ره لیدل کیږي همدا رنګه که یو وخت کښې کوم کار او خدمت د پیش آمد او دو روستی مشکلاتو د حل دپاره دخپل ځان سره قوی افکار او سنجیده دپاره نه وی سا تلی نو بیا ده چه داد بلی ورځی دپاره ددی د پس ماتی موجب ګرځي او بالآخر دخجالت په لوی لوی کند و او دشرمنده ګی په صحنه کښې غورځیږي نه باید داسی و نه شی هوکله چه انسان په دنیا کښې دی خبرې ته اړ او محتاج دی نو ارومرو باید مونږه سره د اسی قوی غږي و لیتوو او دوبیښی څه وکړو چه ښه پوه او دانا خلک وي او د موجوده طبقې د ټولو حالاتو نه خبر او په خپل ښه او بد ګاه او مخکښې او وروسته ته بوره پام لرنه کوی دخپلی وینا د تأثیراتو دپاره او دکار ښه نتیجه دخپل ځان سره ساتی ترڅو چه دده او صنایع او حرکات ناسته او ولاړه ټګ اوراټګ ټول د روزمره حالاتو سره موافق او برابر وی که داسی و شی نو بیا شم چه دا به دلېش دارامی او هوسائی لویه وسیله او پانګه وی ولی دوی یوازې دخپل ځان دخیر او بهبود په اندونه وی بلکه نور و ګړي هم دوی دښه پرلوره مخه کښې په حقایقو او رسالو پوهوی او ورته دخپل ژوندون په ځنګ کښې درسونه ښیی نن په دنیا کښې هغه مملکتونه چه په خپل مرام کښې کامیاب او وړاندې تللی دا بل څه موجب نه ده بلکه محض معنی دخپل سنجش او فکر نتیجې دی چه د لوړې ترقی خاوندان او په لوړه مخه کښې ستر مقام ته ورسیدل .

« اداره »

د اسلام د دین اساس تعلیم او ښودنه د سنجش دپاره د لوړه کفایت اندازه لري که مونږ وګړي شو چه دخپل اسلام د رهبر ښودنی او روبه د سنجش په متعلق د نظر لاندې ولرو او ارومرو به په ټولو مقاصدو کامیاب او بریالی شو .

« پېژندنه »

معراج الدین « جمیلی »
دا تمر تورګی محصل

پېژندنه د انسانانو په مابین کښې ډیره اهمیت ورښی دی ځکه چه د پېژندنی په سبب سره ازدا زمنا فع لاس ته راځي انسانیت تقویه کوی او انسانی او روابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښیي ډیر کرته پېژندنه سړي ته زیاته مفیده کړي او په ډول ډول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له دښې صحی صافي روښنائي لاري په طرف بلنه کوی دیو څه پېژندنه او دیو چا معلوم حقایق روښانوی او هر سړي د ژوندانه په خوندونو او مزایاو پوهوی که دیوه مملکت دیوه بل مملکت سره پېژندنه نه وی نو دغه مملکت به بې ترقی او د دنیا په صحنه کښې لیس او ناکام پاتې وی نو پېژندنه خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زمونږ مطلب د پېژندنی دپاره دادی چه خلک باید و پېژندل شي او د هر چا نه دهغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار و اخستل شي د هم ښه ده چه با بد هر څه و پېژ لو نه چیلې

چیرته د دوا په ځا ی زهر نوش و چا ن شي .

« خوموره او څنګه علماء؟ » « سعید رفیقي »

ګرانو ملګرو غواړم چه څو موره او څنګه علماء؟ د اقتراح په ډول لکه چه په انجمن کښې خپنو څېړو د النجم په اخبار کښې هم وڅیړل شي مګر ددی لپاره ملا چه دا اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړي چه مختصر او متین مضامین نشر کړي نو بهتره ده چه ددغې پوښتنی ځواب دپاره ښه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شي ډیر و یل او لیکل چه معنی و نه لري څه فایده کوی؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کنجکاوی او د پلټنی سره آشنا کړو نو که دغه مهم مطلب دپاره د مفاهمې په برکت چیرته داسی حقیقت روښانه او و منل شي چه مونږ دومره او داسی علماؤ ته ضرورت لرو دا به زمونږ سعادت وی ځکه شاید په دغه سلسله کښې خلک حقانی علماء خپل خیرخواه او رهبر و پېژنی . د و متعداني وګرځوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سور کمربند په حلقه څه و لیکو که چا ته دده د ژوندانه د حالاتو اوده دمانډونا نو او دده د خپل اړخو او یادونه د مخلصانو په متعلق څه توق معلومات وی هیله کوو چه په دغه باره کښې مونږ سره معاونت وکړي .

« دلمړي مخ پاتې »

او که نه غرض نې خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لار ښودنکی مقام هغه چا ته ورکړو شي چه هغه حقیقتاً خپل خیر د ټولنی په خیر کښې ګڼي او کار او عمل حس او حرکت یې ځان او خلکو ته خیرلو ګڼي رسول هغه په سپین لباس او مقفی خبرو او یا په بل عبارة په نفس چابکی باندې غولیدل د ناپوهی کار بلل کیږي باید رهنما و پېژنو او په رهبری یې سره یو ځای و ینسو .

« اداره »

بې ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکو خلکو نه څه نه پوره کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «   » د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

ده ورځنی پاڼه
بې درخصتي د ورځو هره
چارشنبه نشرېږي

«اخبار د مدرسې جریانات بشي او
اجتماعي، دیني، تربیوي خپروني کوي
د «مسئول»
هغه خلک مسئول دي چه کار ئې د دغه کېږي
بې د اکه خلک که د عام نه کوي بشه نه کوي

کڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۲) د (۱) کال

(۴) «ده علم او تحصیل» «سعید افغانی»

په علوم کښې ئې ښه قوی لاس درلوده دښتیا
ده هغه کتابخانې نه چه اوس د نجم المدارس
په لاس کښې ده معلومېږي چه دی ښه عمیق عالم
او د مطالعې شائق و. دوی چه اخند زاده صاحب به
د علماؤ سره په علمي بحثو نه کول ده به همیش د
علم د پاره د عمل اندازه کوله ده د استاذانو هم
خلک ښه یادوي ده د استاذانو په سلسله کښې
د سرشاهي نه چه سړی مخ په پورته ځي یوه هدیره
ده د هغې ځای خلک یو قبر ښیي وائي د اداخند
زاده صاحب استاذ تېر شوی او په ښه شان ئې
شخص ئې خلک یادوي وائي ملا نجم الدین اخند
زاده صاحب ده زیارت ته راتللو ده د
استاذانو په ننګرهار او سرحداتو او صوات
او پېښور او شاید نورو ځایونو کښې هم
تېر شوي وي کوم وخت چه دی د علم قال نه
مخ په علم حال توجه برابروي د اوخت ده ده
یوه بله دوره شروع کیږي دا په تواتر
ثابته ده چه اخندزاده صاحب د صوات صاحب
نه په حیات کښې د قادري شریفې طریقه وکړه
او په دغه طریقه کښې تر ډېره درسونه کامل
کړه او د ماذوني مرتبې ته ورسید ده په
صوات کښې په وظایف کړي او د صوات
صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زموږ
ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښې
د کرامت زیاتې قیصې شته مګر موږ دومره
پوهیږو چه د دغه دوره جنابان باتقوی
او پرهیز ګاري تېر شوي عقیده لرو چه
او راد او وظائیفو ته په پوره تاثیرات
شته دي مګر نه غواړم چه د قیصو د طبع یا
یاد کړو وائي ملا نجم الدین اخند زاده
صاحب په خلوت او د طریقت ئي ماذون
و مګر ده په خلکو تر یو اذې رتلو د طریقي
اجازه ورکوله. [illegible]

«د تحول» «همیم کاکړ»
په ممکناتو کښې د   د نهم ټولګي شاګرد
قدرت د تحول او تطور کارخانې راچالانې
دي. آن په آن ممکناتو کښې تغیرات او
تبدلات پیدا کیږي. څوک پیدا که
څوک فنا که. چا ته د خلکو او اجتماع د
اصلاح د پاره رنګ رنګ مصلح دردونه او
فکرونه عطا کا. چا ته د بشر د هلاک او فساد
د پاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په دغه
مفکرو کښې بیا ځینې کامیاب او ځینې ناکام
کا. ځینې د شخصي او یا اجتماعي خدمت د پاره
د پېړیو په پایو تر ورسوي. کله هم دا بیا
درسي تیت کړي چه د خاورو سره ئې برابر
کړي. چا ته غټ غټ کارونه په غاړه
کړي او چا ته واړه واړه. غټو باندې
غټ مسئولیتونه او واړه واړه باندې واړه
مسئولیتونه. په خلکو کښې کله درسي
تحول پیدا شي چه د ما یوسیت مرتبې ته
نږدې شي او کله بیا ورو ورو بېرته مخ
په لوړتیا روان وي او د هیله او امید و نور
مرکز شي او د رسې نور. خو په هر تقدیر
سره د قدرت او قادریت د دغه تحولات
دي چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی
په دې خبره چه یو لوی مقتدر شته د فکر کولو
د پاره چالانې دي. په دغه تولو
تحولاتو کښې که فکر وکړای شي د بشر د پاره
یو ننګ تربیت او تعلیم دي چه بشر په
دغه لیاری سره لوړو منازلو ته رسیږي
تحول دیوی خوا د قدرت خیال پیدا کوي
او د بلې خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت
او قوي عزم او ثبات د پاره مهم درس دي
او هم دا رنګې که د دغه تحولاتو کښې فکر وکړای
شي د بشر د پاره د عبرت یوه لویه مجموعه
د پاڼو په دوهم مخ کښې «

«پوښتنه» «د اداره»
مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي؟؟؟
یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق
«آسف»

مدرسه به هلته مخ په وړاندې
لاړه شي چه د مدرسې ټول افراد
دخپل مسلک په ریښتیا توګه روان
شي او ورته بد بینه نشي.

(۱۴) «ځواب» عبدالرحیم
د نهم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسې کونګې
د پرمختګ د پاره د ضرورت ده
چه د مدرسې ټول منسوبین د
مدرسې قوانین او اصول په پوره
شوق او ذوق سره عملي کړي
او هیڅ یو ئې بیګار او پیټی
ونه ګڼي تر څو د خلکو په سترګو
کښې ښه او ورته راغب شي.

(۱۵) «ځواب» «سلطان عزیز»
زما په خیال د مدرسې   د اتم ټولګي زده
کونګې
د پرمختګ د پاره د عامې او خاصې
طبقې سره رابطه او د بودیجې
پراخوالی خورا مهم
څیز و نه بلل کیږي.

«تربیه»

سید محی الدین «علوی» د اتم ټولګي زده کوونکي

دا خبره معلومه او ښکاره ده چه هیڅ عمل او فعل له تربیې او ښوونې څخه لاس ته نه راځي ځکه الهي قانون په دې جاري شوی دی چه همیش ئې دبشر تربیه د پیغمبرانو په واسطه کړې ده ترڅو بشر د هر راز مشکلاتو نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ شي. زموږ هدف او مرام په نوموړي موضوع کښې دا دی چه تربیه چون امر ضروری او د واجباتو نه شمیرل کیږي نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیٰ کښې پوره دخل او شتراک ولري ځکه تربیه که د عصر جائز او بېځایه نو سره مخالف او متضاد وي نو د مربي سعیه او کوښښ بېځایه مصرف او بالآخر کوم مثمره نتیجه به لاس ته نشي راوستلی که نوموړې اسمانی قانون ته متوجه شو نو الله پاک سره د کمال قدرت نه د عصر د ایجاباتو پوره مراعات کړی دی او هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره مناسب مجربې نسخې په عمل راچولي دي کله چه مرض ډیر سخت شوی دی هلته ئې قوي نسخه او کله چه مرض مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې نسخه په کار راچولې ده موږ باید د قدرت د تربیې نه استفاده وکړو قدرت کوم وخت چه بشر ما شوم ئې هلته مناسب ئې دوړو کتوب سره تربیه کړی بیا کله چه انسان مرتبې د رشد ته ورسیږي نو د رشد د حالات سره سم تربیه لیدل کیږي خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضیٰ سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د انسان د طبیعت او حالات سره موافقې نسخې په کار راچولې نو موږ هم باید په دې اساس د تربیې ځای وساتو. او دوهم باید چه په تربیه کښې اخلاقی جنبې ته پوره موقع ورکړه شي او ښه اخلاق او بد اخلاق باید وسنجول شي چه ښه اخلاق کوم او نابوده اخلاق کوم دي زما په عقیده ښه اخلاق هغه دي چه د شریعت د پاکې ځای ...

۳

او برابر چو کاټ پرته نه وي ځکه په شریعت کښې د الله (ج)، او د رسول (ص) ګڼه ور ارشادات شته او دې کښې شک نشته چه کوم اخلاق چه په دغه اداره جاده او مستقیم چوکاټ کښې داخل او برابر وي هغه د خلکو په ګټه تمامیږي که بشر دقت وکړي بې د تعصب نه هر څه په ... او داسې ... او دریم دا چه د تربیې په پاک او سپیځلي صحنه کښې مدام د عملي او فعلي تقوی نظریات په کار او چول شي او تقوی هم باید ونه پیژنو تقوی ځان ساتل دی د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او تشبث کول دي په حمیده خویونو او ښو اعمالو باندې ... انسان باید د عقل د ستر ګو ... نه درس واخلي ترڅو ښه او بد خویونه او عملونه ور ته څرګند شي او په دې پوه شي چه کوم د عمل ... او کوم د ترک ورړ دي د دغه د حق سبحانه په فیصل کلام ښه واضح شوی دی. وما آتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمړي مخ پاتې »

غني د فقیر او فقیر د غني اړ دي نه دی بلکه په ټولو اړتیاوو کښې غني ته نه اړتیا لري لکه وبالعکس او شل او ګوډ او ړند ونه په روغو او صحیح خلکو وبالعکس او غټو مسئولیتونو والا د واړه مسئولیتونو والا څخه او دا سې نور چه په دغه زنګیر کښې سره تړلي دي خوږه عاطفه او صله رحمي پیدا کیږي او د بلې خوا نه د هر مېړني ځان ساتنه فکر کیدلو تاثیر پیدا کوي په دغه موضوع کښې که هر څو مره کتابونه ولیکل شي بس دي لکن دا هم باید ووېل شي چه که هر څو ک مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په سترګه د غه ټولو کائناتو او د دوی تحول او تطور تغیر او تبدل ته په عمیق نظر سره وګوري نو حتمي به پوه شي او دا به ووایي چه ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانک فقنا عذاب النار.

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز » د اتم ټولګي زده کوونکی

د موضوع دوه جز لري

غوارم چه په دواړو اجزاو باندې څه ناڅه رڼا واچوم د لمړي جزء په متعلق چه څنګه علماء دي وایم د اسې علماء چه د ظلم او د وطن د ارتجاع او ارتقا په مقابل د شخصي اغراضو نه تیر او همیشه د حقایق د ما هوالحق او ابطال د ماهوالباطل په حقله زیار وباسي. د اسې علماء چه د حق په مقابل کښې د ضرورت په وخت کښې تر ټولو مخکښې او غواړي د خپل سر او مال څخه لاس اخلي. د اسې علماء چه د خلکو په زړونو کښې ځای لري او په صداقت او امانت موصوف د عامې خیر خوښي پلوي او طرفداري کوي. د اسې علماء چه د اسلام د ترقي دپاره ځان هر څه تکلیف ته ور کولی شي. د اسې علماء چه د پوره حوصلې او صبر خاوندان د بڼو نیو صلې او د کارنامو څخه د خپل اطمینان کار اخلي. د اسې علماء چه د فصاحت او بلاغت مراعات کوي د عامې او خاصې طبقې په رو په پوره ... رفتار کوي. د اسې علماء چه نور و ته د ښو لیار ښې او په خپله ئې هم عملي کوي. محض غږ بدیل او نه کول د لوی ندامت او عقبې عذاب موجب ګڼي. د اسې علماء چه په ژبه او لاس او پیښو بلکه په ټولو اندامو باندې د ... کوي په صداقت او ښیښتیني سره خدمت کول ... او پیغور نه بولي. د اسې علماء چه ... د تحریر او تقریر په ثمره بار د محیط په ټولو اوضاعو پوه او باخبر وي. د اسې علماء ... خیر د جامعې په خیر کښې وینې او خپله ترقي د جامعې د لوړتیا په ضمن کښې لیدلوی.

د څو مره علماء دپاره زما ضیا له دا دی چه ... [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

یې د رخصتي د ورځو هم

چارشنبه نشرېږي

چلونکی د «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد حضرت خان د دوولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته د ننګرهار «نجم المدارس»

دا اخبار د مدرسې چې پانات ښیي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونې کوي
«امید ونه» «سعید افغانی»
دا ننګی کیږي چه اول امید ونه دی پوره شي
دوم دا چه ښه نیت او معقول مجاهد په کار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «دده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هډې صاحب عالم و مګر داسې عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابر بریده او یا د سرتښه ټوب نه بدئی کار اخستلو او یادکبر او غرور نه دک عالم او یا داچه دده علم د روهامو او خرافاتو یوه مجموعه و او یا خدای ناکړه چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پېژندلو دی په دی خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شي دی د یا کار صوفي نه و او نه د کونج او صومعې طرفدار و دی یو اجتماعي شخصیت و ده هیش د نا وړه رسم او رواج سره مجادلی کړی خلک ئې د بې کارۍ او تنبلۍ نه خلاص ول.

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

دا ئې نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماو سره زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښوی د هغه وخت علماو به ده پاندې د علمیت ازمېښتونه کړی و علماو ده نه پر لوړ لوړ ګنا بو او علوموسرتاړ بکره باریکه مسایلو کښې پوښتنې کړې مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماو د پوښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دی د علماو په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و نو ځکه ئې دی د دین د وقت او د دین د حمایې د پاره هغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو ده علما تربیه کول او علما و ته ئې د عمل درس ورکولو وائي نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلهاو بړستنې جوړه ولې او د بخښش په هول به ئې ورکولی ده د علماو د پاره خولی او پګړې پیدا کولی او د بخښش په قسم به ئې ورکولی د نجم الدین اخند زاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا په داسې بده نظر ده ظاهره کړې چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی په دی خبره پوهیده چه د دنیا مذمت هم د دی د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه و پېژني داسې چه د دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفي خیال و نه ساتي داسې د دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي د جنګ او قتل او قتال موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غره شي خپل خالق هیر کړي او د بلې ورځې غمه ورسره نه وي او کنه دنیا د دی د پاره ده چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئې ثواب دی. نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقي عالم و په دې خبره ښه پوهیده چه خنګه علما ؟؟؟ دی په دی پوه و چه د خلکو د اصلاح د پاره ځنګه علم په کار دی نه ښه د ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علما په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړو چه د خلکو مګر دې تاسف دی چه دده د کار نقشه دده نه پاتې ورو ستینو خلکو بدله کړه په دی پوه نه شول چه اصلي سرخوروی په دی ښه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د ده خیال وکړه چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خو ګټ په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی چا دا ټکړ ...

[illegible]

... زاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم ...

«د پوښتنه» «اداره»

مدرسه به خنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱۶) - ځواب - محمود دوولسم ټولګی محصل

زمایه ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوی عامل هغه اړدی چه د سږنی تعلیمي کال د پاره چه د «سعید افغانی» له خوا کومه نقشه سنجول شوی د مدرسې د لوړتیا د پاره هغه شروع تړکومی اندازی چه شوی وی ښه او د لو ړ د پاره د مدرسی خیال قوی اسباب پیدا چه کړ و شي په سږنی کال کښې د هغه مطلب ترسره شي.

۱۷ - ځواب - شاه حسن دیوولسم ټولګي زده کوونکی

مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه د مدرسې منسوبین هسې افکار او نظریات ولري چه د خلکو افکار او نظریات ځانونه جلب او متوجه کړي یعنې اجتماعي حس ولري.

۱۸ - ځواب - ګل محمد خان دالثم ټولګي

د مدرسې د ترقی د پاره صحیح طلاب روزل او پدکار آجول ...

« خبرونه »

دنائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف
په درسی حال کښی چه دمرافعی قاضی،
اداری مدیر، دنجم المدارس مدرسین، ښوونکی
شاگردان، او دهلی ځینی سپین ږیری
او خلک حاضر وو په هغه کښی دنجم المدا
رس د مدرسی دنوی عمارة دتادراو ‌ټاپه
ئی کینبود له دنائب الحکومه ښاغلی مرستیال
او دمرافعی قاضی په څپلو وینا وُ کښی د
اسلامی علومو د مدرسو د انکشافاتو په
باب دحکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا
سعید دمدرسی مدیر د حکومت د
علاقه مندی نه چه ددینی مدارسو سره
ئی لری دحاضرینو له خوانه رضائیت
ښکاره کړ او وی ویل چه موږ غواړو
چه ددی مدرسی د شاگردانو د روزنو
په واسطه اسلامی شریعت قوی وساتو

۴ لاس په صدقی سره ئی چپ او د چپ
لاس په صدقی سره ئی ښی لاس خبر دا
نه شی ترڅو ریا ته مفقی نشی چه پټ
شریک بلل کیږی. اووم هغه څوک
دی چه الله پاک په یوځای څای
کښی یاد کړی او سترګی ئی اوښکی
توی کړی یعنی دی دخپل خدای (ج)
دعدم اطاعت څخه په ژړا او همیش
. تری په خوف او ترس کښی دی او وائی
چه آینده به بدکاره نه کوم. دخپل
عمل داصلاح دپاره دمخکښنی شیانو
مراعات زیات ضروری دی ځکه چه
ولښتو مثل دی چه خپل عمل دلاری
مل دی حقیقت دادی چه ښه
عمل دځان تومنه ده او د
... تول سعادت ور
... تیلی دی.
[illegible] من الله [illegible]

« پند او موعظه »

دنبوی حدیث ترجمی څخه

محمد عمر دیووډ ننیم
توکی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائی
اوه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزا کښی
به دخدای درحمت دسوری لاندی په آرام وی
چه بی دده درحم څخه د راحت او راحت بله کومه
وسیله نه پیدا کیږی اول عادل پادشاه دی
چه دخپل سلطنت په وخت کښی مخرب کسان
د طبعی او ذرتی وظایفو څخه منع کړی او درشوت
رونو رونا ورو رونا جائزو کارونو ئی مخ نیوی
کړی وی او ده په وخت کښی د حقانیت او
عدالت اوازونه پورته او د مظلومانو دخولی
آه ورک او او دوی مړوی او دهر چا د منزلت
په اندازه قدر او مراعات کاوه شی. دوهم
هغه ځوان دی چه دالله پاک په عبادت کښی
پورته او خپل دځوانی عمر ئی دخدای (ج) په
مینه او محبت کښی تیر کړی وی ځکه چه په دا
دجوش او حرارت وخت کښی دخدای اطاعت
او د ګناهونو څخه ځان ژغورل او دنفس اداره
کول دپیغمبرانو خوئی دی یوسالک ویلی دی
درجوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبر یست +
وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار. دریم
هغه څوک دی چه زړه ئی د مسجد پوری تړلی
یعنی دی جسماً که هر ځای کښی مګر زړه ئی د
خدای پاک معبا د ځانی سره مربوط او په
دی اندازه کښی وی چه کله په دنیا کی د وخت
راشی چه ورته لاړ شم. څلورم هغه دوه سړی
چه دوستی او دښمنی محض دخدای پاک د
رضا دپاره کوی یعنی په دی نیت چه خدای په
دا ستا دوست دی ځکه زه دوستی ورسره
کوم او یا دا ستا دښمن دی ځکه زه دښمنی ور
سره کوم. په دی کښی شک نشته کوم دوستی
چه دخدای دپاره وی هغه په زړه خوند وزره
مزه ناکه او دوام داره وی او هغه دوستی
چه دکوم دنیوی مقصد په غرض وی بی نتیجه او
لنډه وروستی کیږی. پنځم هغه سړی دی چه د
غوږی ده بریه پنځه چه ښائسته ده د نسب
او ځایئښت وی او دی وائی چه زه د
دالله پاک نه یعنی دنفس څخه خوښ او وریش
بلنه قبوله نکړی. شپږم هغه څوک دی
[illegible] خیرات کوی په خفیه طور سره [illegible]

« اقتراح »

(۲) « حبیب الرحمن »

د شیرپم توکی زده کوونکی
زما په خیال د غه موضوع
چیره اهمه او ددی د ځیړنی په شاو خوا کښی زما
مخکښنی زمونږ نورو ملګرو ښه بیانات وکړل زه هم
د محض اشتراک دپاره غواړم چه په دی متعلق
کښی څه ناڅه دعلماو کم او کیف بیان کړم زما په
قامی فکر سره دځنګه علماوُ څواب دادی چه علما اول
باید خپل ځان اصلاح کړی او بیا دنورو دخیر او
بهبود دپاره کار وکړی او دا ځکه چه دوی ته
وراثه د پیغمبرانو ع ویل شوی دی او پیغمبرانو
هر یو په خپل حیات کښی لمړی خپل ځان په تقوی
موصوف کړی او بیا ئی دنورو ښې دپاره دخیر او
د بهبود لاری سنجولی دی همیشه کړی په تکلیف
هم ورته رسیدلی سره دهغی هم امر بالمعروف
او نهی عن المنکر ئی کړی دی نو څرنګه چه علما دهغو
قایم مقام دی نو دوی ته هم دا باید دی چه د
وظیفه ترسره او انجام کړی ترڅو په دوی باندی
په حقه سره دهغوی دو راثت کله صادقه شی
دا خو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړی
شوی نو دوی به هله په دی وظیفه موفق او
کامیاب شی چه دوی په هغه برګزیدلی کیفیاتو او
حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شی چه سم د قانو
سماوی په لار سنبو و نه او ارشاد د نو باندی اول
په خپله عمل او بیا ئی نورو خلکو ته تلقین کړی
ځکه خدای ناخواسته که یو عالم له مقتضی د د
قانون نه په بله لار روان وی هغه نشی کولی چه
دا وظیفه سرته ورسوی او د ځکه چه دا غریب
خپله حیران او دهلاکت په کنده کښی پروت
دی نو بل به څنګه راځینګ کړی دهغه علماو په
حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوی او بل ته ورته
الله پاک فرمائی کبر مقتاً عند الله ان تقولوا
مالا تفعلون یعنی په نزد دالله پاک د ډیره لویه
ګناه ده چه په خپله عمل نه کوی او بل ته ئی تلقین
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] کا تو پیره [illegible]
[illegible] لاز مرده چه د خپل علم [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

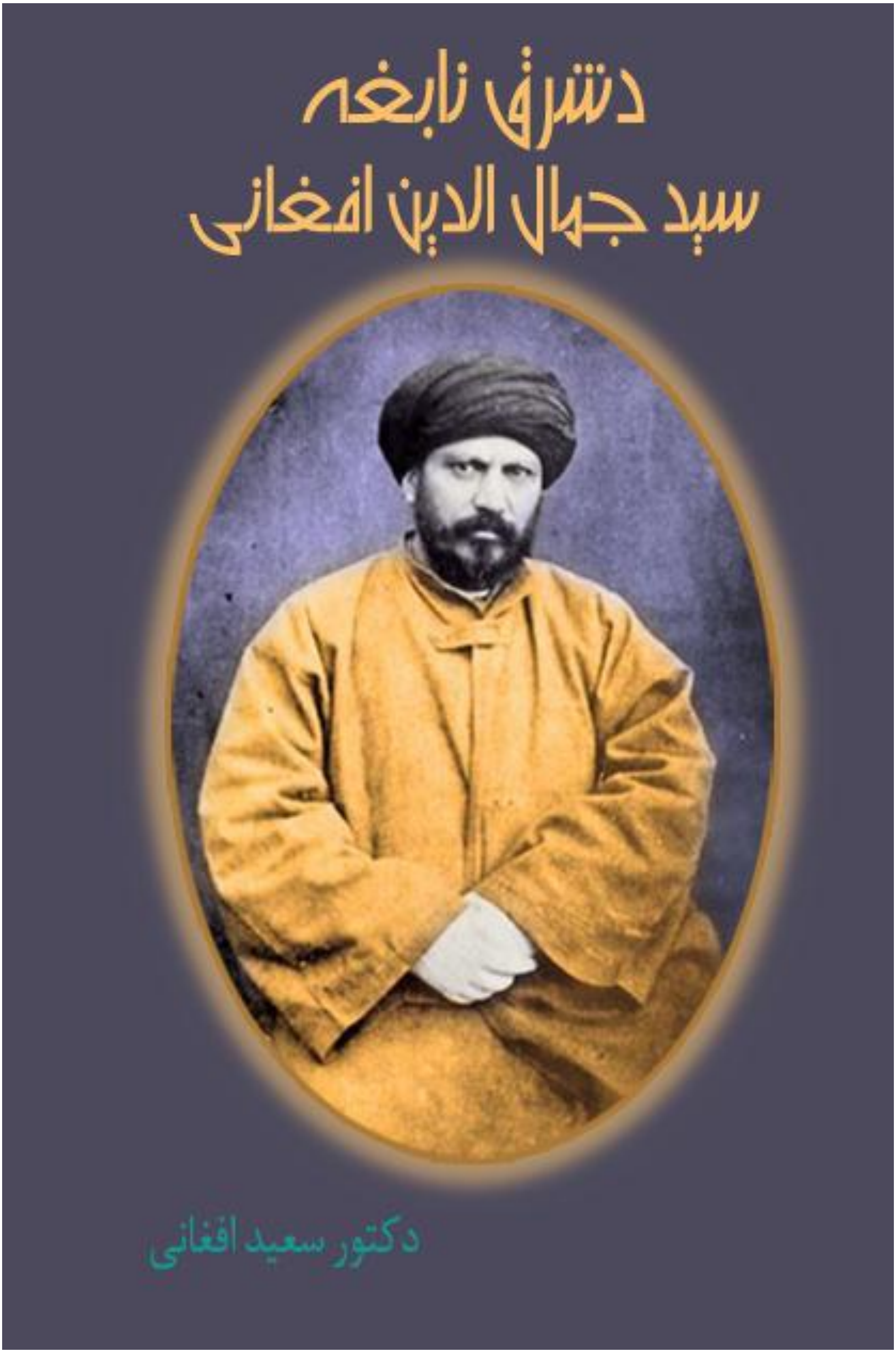

(c) ketabton.com: The Digital Library

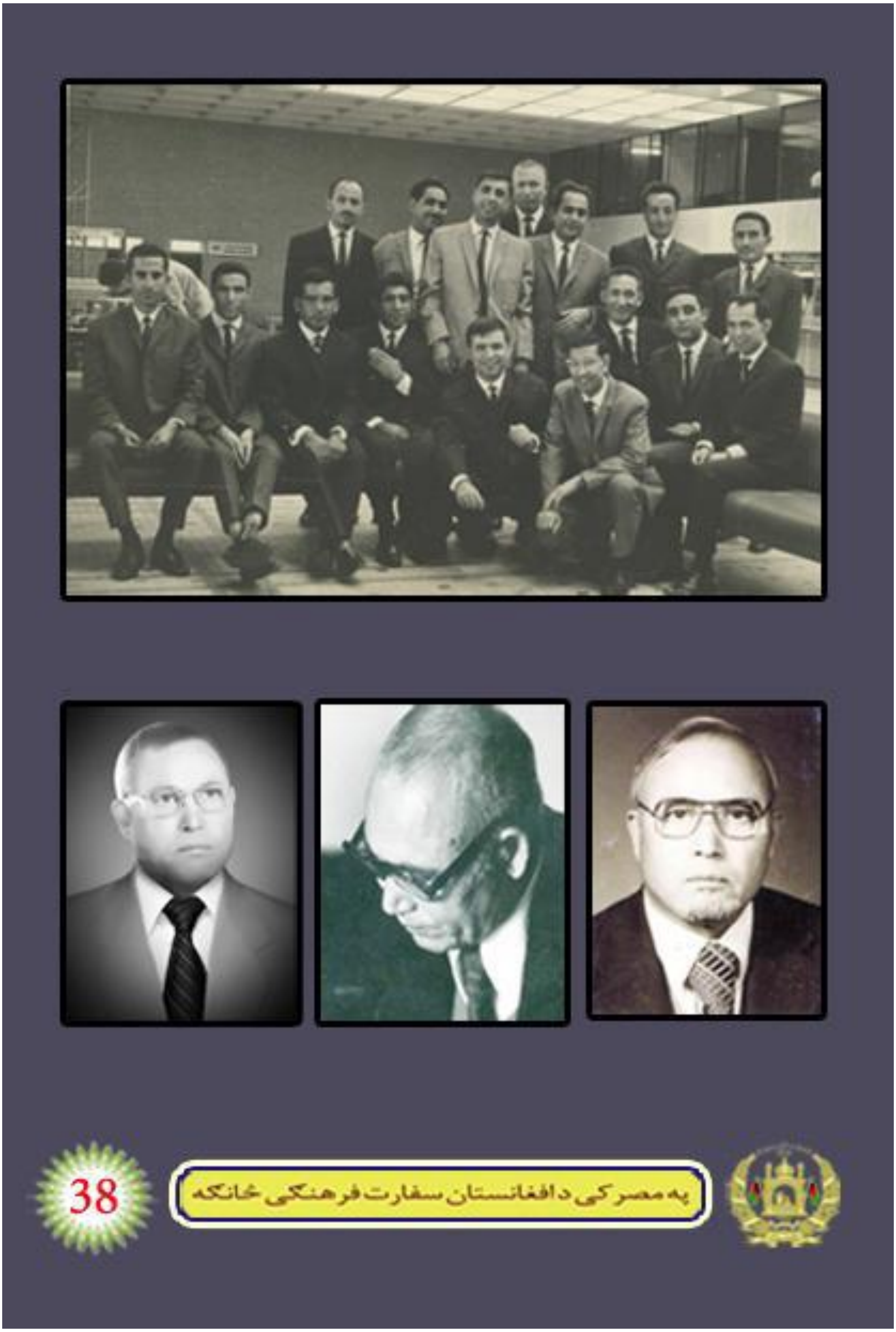

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393ه1396 لمبږديز - لمريز 2014م 2017 زيږديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فی العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ویرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلی لغة البشتو
6- عربی عامیانه در حوالی بلخ (نخستین تحقیق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فی مرآة الوثائق و الصور
8- تاثیر اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نیاز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قاری عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- کابل در پرده های تاریخ
14- بررسی فرایند نوستالژی در شعر استاد خلیلی
15- لندی
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقی (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سید جمال الدین افغانی و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين خو ستوری
25- د ادب څو ستوری
26- تنديسی بر چکاد آزادی
27- افراط در دین و زندگی
28- دور المنظمات فی حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنګه وروزو ؟
30- عدیم شغنانی
31- ابن بطوطة فی افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فی بغداد
33-علامه سلجوقی نویسندهء مقتدر و عالیمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فی عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پیر هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رسالهء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانیة
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رسالهء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمهء معانی و تفسیرسورهء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سدهء سید در روزنهء سراج الأخبار
71- جادهء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمیة (مصریة فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتګار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدكتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشاركة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

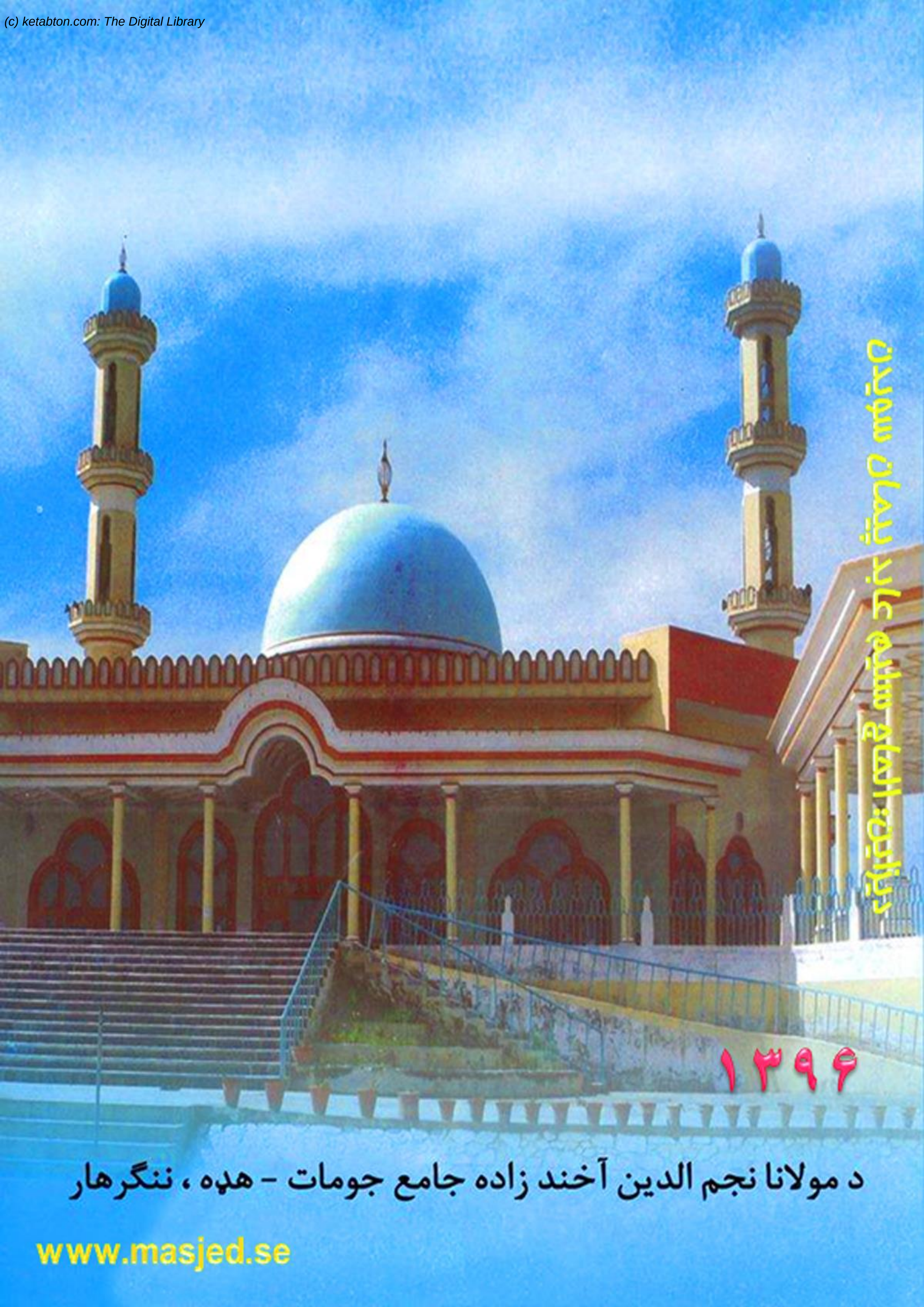

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library